

ЗАТВЕРДЖУЮ
начальник управління Державної служби
якості освіти в Одеській області

Марина МАЛІК
«29» лютого 2024 року

**Висновки
за результатами здійснення
управління Державної служби якості освіти в Одеській області
аналізу діяльності Білгород-Дністровської міської ради**

I. Предмет аналізу

Діяльність Білгород-Дністровської міської ради в частині створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами на відповідній території

II. Період, за який здійснюється аналіз

з 01 лютого 2021 року по 01 лютого 2024 року

III. Підстави для здійснення аналізу

Аналіз здійснювався відповідно до пунктів 7, 14 розділу II Положення про управління Державної служби якості освіти в Одеській області, затвердженого наказом Державної служби якості освіти України від 03 липня 2019 року № 01-11/30 (зі змінами), Порядку здійснення аналізу діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів з питань освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 грудня 2021 року № 1313, на виконання пункту 10 плану роботи управління Державної служби якості освіти в Одеській області на 2024 рік та згідно з наказом управління Державної служби якості освіти в Одеській області від 31 січня 2024 року № 01-09/6 «Про здійснення аналізу діяльності Білгород-Дністровської міської ради»

IV. Строк роботи комісії

з 06 по 08 лютого 2024 року

V. Прізвище, ім'я, по батькові керівника органу місцевого самоврядування, місцевого органу управління освітою

ГРАЖДАН Віталій Вікторович – Білгород-Дністровський міський голова;

ПРИНЦ Олена Миколаївна – начальник управління освіти Білгород-Дністровської міської ради;

ШВАЧКА Ніна Вікторівна - начальник відділу культури Білгород-Дністровської міської ради

VI. Склад комісії або посадові особи, відповідальні за здійснення аналізу:

САМОФАЛОВА Валентина Анатоліївна – заступник начальника відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області (голова комісії);

ПАХОМОВА Аліна Миколаївна – головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області;

ШКОРОПАДО Олександр Сергійович – головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області

VII. Особи, присутні під час здійснення аналізу:

ПРИНЦ Олена Миколаївна – начальник управління освіти Білгород-Дністровської міської ради;

ШВАЧКА Ніна Вікторівна - начальник відділу культури Білгород-Дністровської міської ради

VIII. Під час аналізу відвідувалися заклади освіти:

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 1 «Малютко» комбінованого типу міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67701, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Єврейська, будинок 9);

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 2 «Буратіно» міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67708, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Сонячна, будинок 10);

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 3 «Дзвіночок» міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67701, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Шевченка, будинок 28);

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 6 «Калинка» міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67701, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Військової слави, будинок 2);

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 8 «Пролісок» міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67708, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Перемоги, будинок 32);

Початкова школа імені Сільвії Олександрівни Морозової міста Білгорода-Дністровського Одеської області та її дошкільний підрозділ (67700, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Театральна, будинок 14);

Ліцей № 1 міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67701, Одеська область, місто Білгорода-Дністровський, вулиця Незалежності,

будинок 2-А);

Гімназія № 2 міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67701, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Московська, будинок 37);

Заклад загальної середньої освіти № 3 міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67707, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Франка, будинок 9);

Заклад загальної середньої освіти № 4 міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67703, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Ізмаїльська, будинок 130);

Заклад загальної середньої освіти № 6 міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67701, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Кишинівська, будинок 74);

Заклад загальної середньої освіти № 7 міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67708, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Південна, будинок 25);

Ліцей «Лідер» міста Білгорода-Дністровського Одеської області (67701, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Лікарняна, будинок 8);

Комунальний заклад «Білгород-Дністровська дитячо-юнацька спортивна школа» (67707, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Незалежності, будинок 14);

Комунальний заклад «Міський центр дитячої творчості» (67700, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Миколаївська, будинок 70);

Комунальна установа «Білгород-Дністровський інклюзивно-ресурсний центр» Білгород-Дністровської міської ради Одеської області (67701, Одеська область, місто Білгород-Дністровський, вулиця Михайлівська, будинок 29)

ІХ. Процес здійснення аналізу не фіксувався

Х. Висновки

І. Ефективність системи управління у сфері дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної освіти щодо створення рівних умов для навчання осіб з особливими освітніми потребами

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 720-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Одеської області» до складу Білгород-Дністровської міської територіальної громади (далі - громада) увійшов 1 населений пункт: місто Білгород-Дністровський.

Органом місцевого самоврядування та засновником закладів та установ освіти комунальної форми власності громади є Білгород-Дністровська міська рада.

До комунальної власності громади належать 9 закладів загальної

середньої освіти (далі – ЗЗСО); 8 закладів дошкільної освіти та 1 дошкільний підрозділ ЗЗСО (далі – ЗДО); 3 заклади позашкільної освіти (далі - ЗПО), комунальна установа «Білгород-Дністровський інклюзивно-ресурсний центр» Білгород-Дністровської міської ради Одеської області (далі - ІРЦ) та комунальна установа «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Білгород-Дністровської міської ради» (далі - ЦРПП). Всі ЗЗСО, ЗДО, 2 ЗПО, ІРЦ та ЦРПП підпорядковані управлінню освіти Білгород-Дністровської міської ради (далі - управління освіти), ще 1 ЗПО - відділу культури Білгород-Дністровської міської ради (далі - відділ культури).

На території громади розташовані ще 2 заклади освіти (далі - ЗО): дитячий будинок та спеціальна школа, що належать до спільної комунальної власності міст, сіл та селищ Одеської області, підпорядковані Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації.

Управління освіти здійснює свою діяльність на підставі Положення про Управління освіти Білгород-Дністровської міської ради, нова редакція якого затверджена рішенням Білгород-Дністровської міської ради від 14 вересня 2023 року № 963-VIII (далі - Положення про управління освіти). Слід зазначити, що Положення про управління освіти містить завдання (повноваження), які не передбачені або суперечать чинному законодавству України, є перевищенням повноважень органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів з питань освіти, а окремі з яких обмежують гарантовану державою автономію закладів освіти, зокрема:

- здійснення контролю за дотриманням законодавчих актів з питань освіти, молоді та спорту, виконанням закладами освіти усіх форм власності державних вимог щодо змісту, рівня та обсягу дошкільної, позашкільної, загальної середньої освіти (пункт 2.7 Положення про управління освіти містить перевищення повноважень, суперечить вимогам частини другої статті 69 та частини третьої статті 25 Закону України «Про освіту»);

- впровадження в практику рекомендованих Міністерством освіти і науки України нових освітніх програм та інших педагогічних розробок, визначення регіонального компоненту в змісті освіти; внесення на розгляд Міністерства освіти і науки України пропозицій щодо впровадження нових освітніх програм, педагогічних новацій і технологій (пункти 2.29, 2.30 Положення про управління освіти звужують гарантовану державою автономію закладів освіти, суперечать вимогам частин першої та четвертої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту», частин четвертої та п'ятої статті 23 Закону України «Про дошкільну освіту», частин другої та п'ятої статті 16 Закону України «Про позашкільну освіту»).

Відділ культури здійснює свою діяльність на підставі Положення про відділ культури Білгород-Дністровської міської ради, затвердженого рішенням Білгород-Дністровської міської ради від 13 грудня 2019 року № 1104-VII (далі - Положення про відділ культури).

Серед основних завдань управління освіти та відділу культури, визначених відповідними положеннями, наявні завдання, що є прямо чи

опосередковано предметом аналізу:

- створення в межах своїх повноважень умов для реалізації рівних прав громадян на освіту (пункт 2.4 Положення про управління освіти);

- забезпечення створення у закладах освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування (пункт 2.12 Положення про управління освіти);

- здійснення заходів щодо забезпечення діяльності закладів освіти сфери культури, вільного розвитку культурно-мистецьких процесів, доступності усіх видів культурних послуг і культурної діяльності для кожного громадянина (підпункт 2.2.3 Положення про відділ культури).

За результатами аналізу розташованих у вільному доступі та наданих комісії документів про реалізацію визначених законодавством повноважень з питань, що є предметом аналізу, можна зробити висновок про відсутність системності в організації роботи в громаді зі створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами, виконання у межах повноважень відповідних нормативно-правових актів, епізодичність реалізації відповідних заходів, ознаки формальності відповідного контролю.

На запит Білгород-Дністровської районної військової адміністрації виконавчим комітетом Білгород-Дністровської міської ради була надана інформація про відповідальних осіб за створення безбар'єрного простору в громаді: Андрія Криштопова, заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів, та Олександра Скалозуба, секретаря Білгород-Дністровської міської ради (лист від 04 січня 2024 року № 02-15/21/6514/16). Водночас розподілом функціональних обов'язків між міським головою, секретарем міської ради, заступниками міського голови, керуючим справами виконавчого комітету міської ради та взаємозаміщенням їх функцій, затвердженим розпорядженням Білгород-Дністровського міського голови від 23 грудня 2020 року № 581-к, та змінами до нього (останні внесені розпорядженням Білгород-Дністровського міського голови від 21 лютого 2022 року № 68-к) не передбачені такі функціональні обов'язки за жодною з вищевказаних посад. Жодного іншого документу щодо визначення в громаді відповідальних осіб за створення безбар'єрного простору комісії надано не було.

Стратегія розвитку в громаді відсутня. Хоча робота зі стратегічного планування розвитку громади до 2028 року в період, охоплений аналізом, організовувалася двічі: у 2021 році було створено відповідну робочу групу та регламентовано її діяльність (розпорядження Білгород-Дністровського міського голови від 24 вересня 2021 року № 185); у 2024 році було створено стратегічний комітет та визначено термін подання Стратегії відновлення та розвитку Білгород-Дністровської міської територіальної громади до 2028 року та плану її реалізації на затвердження Білгород-Дністровській міській раді – до 31 грудня 2024 року (рішення виконавчого комітету Білгород-Дністровської міської ради від 31 січня 2024 року № 34) .

Раз на 3 роки Білгород-Дністровською міською радою затверджуються програми соціально-економічного та культурного розвитку Білгород-Дністровської міської територіальної громади на відповідні роки (на 2020-2022 роки та 2023-2025 роки - рішення Білгород-Дністровської міської ради від 30 січня 2020 року № 1118-VII та від 23 грудня 2022 року № 630-VIII відповідно). Серед пріоритетних напрямків цих програм у сфері освіти визначено напрямки, що є предметом аналізу:

- забезпечення рівного доступу усіх категорій здобувачів освіти до якісних та сучасних освітніх послуг (2020-2022 та 2023-2025 роки);
- сприяння організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної та загальної середньої освіти міста (2020-2022 та 2023-2025 роки);
- активізація роботи інклюзивно-ресурсного центру міста та зміцнення його матеріально-технічного оснащення (2020-2022 роки).

Заходи з реалізації вищевказаних пріоритетних напрямків заплановано реалізувати в рамках міських програм, зокрема у сфері освіти та культури. Водночас часові рамки програм з питань освіти та культури не синхронізовані з часовими рамками програм соціально-економічного та культурного розвитку, що ускладнює моніторинг та контроль за їх виконанням.

Серед напрямків діяльності та завдань, на вирішення яких спрямована Програма розвитку освіти, фізичної культури та спорту міста Білгород-Дністровського на 2021-2023 роки, затверджена рішенням Білгород-Дністровської міської ради від 24 грудня 2020 року № 23-VIII (із змінами) (далі - Програма розвитку освіти), виокремлені питання створення умов для навчання осіб з особливими освітніми потребами (далі - ООП), зокрема розширення мережі спеціальних та інклюзивних груп/класів у закладах дошкільної та загальної середньої освіти відповідно до потреб мешканців міста; створення сучасного освітнього середовища в закладах освіти. Розділом III «Інклюзивна та спеціальна освіта» заходів з реалізації Програми розвитку освіти передбачено заходи щодо введення в штатний розпис закладів освіти (далі - ЗО) додаткових ставок асистентів вчителя та вихователя; придбання корекційно-реабілітаційного обладнання для ЗО, оснащення ЗО та інклюзивно-ресурсного центру засобами безперешкодного доступу (пандуси, пристосовані туалетні кімнати); створення та оснащення ресурсних кімнат в ЗО. У звітах про виконання Програми розвитку освіти за 2021 та 2022 роки, затверджених рішеннями Білгород-Дністровської міської ради від 17 березня 2023 року № 656-VIII та від 14 вересня 2023 року № 844-VIII відповідно, не виокремлено інформацію про реалізацію вищевказаних заходів, окрім введення до штатних розписів ЗО ставок асистентів вчителя та вихователя. Звітування про виконання Програми розвитку освіти у 2023 році та в цілому ще не відбулося. Водночас проведено роботу з розробки такої програми на наступний період: рішенням виконавчого комітету Білгород-Дністровської міської ради від 05 грудня 2023 року № 617 схвалено проєкт рішення міської ради «Про затвердження міської цільової Програми «Підтримка розвитку освіти міста Білгород-Дністровського на 2024-2026 роки».

Серед заходів з реалізації міських цільових програм «Культура Білгорода-Дністровського - 2021-2023 роки», затвердженої рішенням Білгород-Дністровської міської ради 24 вересня 2020 року № 1394-VII, та «Розвиток культури Білгород-Дністровської міської територіальної громади на 2024-2026 роки», затвердженої рішенням Білгород-Дністровської міської ради від 03 листопада 2023 року № 1028-VIII, передбачено запровадження програм інклюзивної початкової мистецької освіти. Водночас заходів щодо створення умов для безбар'єрного доступу до закладів позашкільної освіти для осіб з маломобільних груп населення вказаними програмами не передбачено.

У громаді не розроблялися та не затверджувалися плани заходів з реалізації в межах повноважень Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366-р, з виконання Плану заходів на 2023-2024 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2023 року № 372-р, з урахуванням відповідного плану заходів, затвердженого розпорядженням Одеської обласної військової (державної) адміністрації від 28 квітня 2023 року № 251/А-2023. Водночас структурними підрозділами Білгород-Дністровської міської ради епізодично надається певна інформація про стан виконання вищевказаного плану заходів в Одеській області до управління з питань містобудування та архітектури Одеської обласної державної адміністрації Одеської області, достовірність якої може бути сумнівною. Наприклад, згідно з листом виконавчого комітету Білгород-Дністровської міської ради від 29 вересня 2023 року № 02-10/21/4762/1945 за підписом секретаря міської ради О. Скалозуба відповідно до Порядку проведення моніторингу та оцінки ступеня безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 травня 2021 року № 537, в громаді проведено відповідні моніторинг та оцінка об'єктів фізичного оточення, зокрема 20 ЗО, що підпорядковані управлінню освіти. За результатами проведеної роботи оцінено як «безбар'єрні» 2 ЗО, як «частково безбар'єрні» - 18 ЗО. Водночас за результатами аналізу наявної в управлінні освіти інформації про проведення управителями об'єктів обстеження та оцінки ступеня безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю (по кожному ЗО), з'ясовано, що лише 2 ЗО (10 %) оцінені як «частково безбар'єрні», а 18 ЗО (90 %) - як «бар'єрні».

Питання щодо створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з ООП у закладах освіти та культури періодично розглядалося міським головою або його заступниками на робочих нарадах з представниками комунальних підприємств та керівників структурних підрозділів Білгород-Дністровської міської ради. Водночас аналіз протоколів таких нарад за 2022-2023 роки (5 протоколів) показав, що завдання щодо реалізації цього повноваження майже ідентичні, не містять конкретних заходів, виконання яких

можна було б перевірити, та надаються лише управлінню освіти.

Щорічно управлінням освіти складаються річні плани роботи, до основних напрямків діяльності в яких щорічно вноситься завдання щодо створення належних умов для безбар'єрного доступу до закладів освіти маломобільним групам населення. Однак заходи з реалізації цього напрямку (завдання) у відповідних планах не виокремлені.

Підсумки роботи сфери освіти громади за навчальний рік щорічно розглядаються на розширених засіданнях колегії управління освіти, серпневих конференціях педагогічних працівників. Серед проблемних питань, які потребують вирішення, у серпні 2023 року обговорювалася необхідність: забезпечення безперешкодного доступу дітей до будівель ЗО шляхом облаштування пандусів, відповідних туалетних кімнат; обладнання інклюзивного середовища груп ЗДО; належного кадрового забезпечення навчання осіб з ООП (шляхом укомплектування ЗО логопедами, дефектологами, асистентами вчителя/вихователя) тощо. Водночас резолюція цієї конференції містить завдання щодо стимулювання обдарованих учнів, які своїми результатами в навчанні сприяють підвищенню авторитету *Конотопської* міської територіальної громади, що може свідчити про формальність її прийняття.

За результатами аналізу розгляду звернень громадян, які надходили до Білгород-Дністровської міської ради, з'ясовано, що за останні 3 роки зареєстровано 5 звернень з питань, що певним чином відносяться до предмету аналізу: щодо можливості літнього відпочинку дітей з ООП та їх представників (1 звернення у 2021 році); щодо надання соціальної послуги для соціального супроводу під час навчання дитини з ООП (забезпечення асистентом дитини) (2 звернення у 2023 році); щодо надання роз'яснення про можливу кількість проведення корекційних годин на рік особами, які працюють за сумісництвом у ЗЗСО (1 звернення у 2023 році); щодо вирішення питання будівництва укриття для учасників освітнього процесу ЗЗСО № 4 (1 колективне звернення у 2023 році). За результатами розгляду звернень надано відповіді заявникам щодо вирішення порушених питань по суті. Водночас окремі відповіді заявникам містять посилання на нормативно-правові акти, які втратили чинність. Наприклад, у відповіді виконавчого комітету Білгород-Дністровської міської ради від 08 вересня 2023 року на звернення на Урядову "гарячу лінію", зареєстроване 29 серпня 2023 року за № Т-350у/гл, міститься посилання на Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій, затверджене спільним наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України та Міністерства фінансів України від 28 червня 1993 року № 43, яке скасоване розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2022 року № 1047-р.

Для інформування громадськості про актуальні напрямки діяльності Білгород-Дністровської міської ради та її структурних підрозділів використовується офіційний вебсайт Білгород-Дністровської міської ради. Однак, під час здійснення аналізу доступ до інформації щодо діяльності

управління освіти та відділу культури обмежено.

Усі ЗЗСО та ЗДО громади мають власні вебсайти, на яких оприлюднюються окремі документи та інформація відповідно до вимог статті 30 Закону України «Про освіту». У ЗПО громади власні вебсайти відсутні, для інформування громадськості про діяльність використовуються сторінки в соціальній мережі Facebook. Водночас в рамках здійснення аналізу з'ясовано, що інформація про умови доступності ЗО для навчання осіб з ООП оприлюднена у 6 ЗО (31 % від їхньої загальної кількості): 5 ЗЗСО, 1 ЗДО. В решти ЗО така інформація відсутня або вебсайт недоступний.

II. Забезпечення рівного доступу осіб з особливими освітніми потребами до закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти

За результатами вивчення звітності з питань діяльності ЗО громади та наданою управлінням освіти та відділом культури інформацією встановлено, що у 2023/2024 н.р. кількість ЗО громади, в яких навчаються діти з ООП, порівняно з 2021/2022 н.р. не змінилася: у 2021 році діти з ООП навчалися в 16 ЗО (7 ЗДО, 8 ЗЗСО, 1 ЗПО), у 2022 році - в 17 ЗО (7 ЗДО, 8 ЗЗСО, 2 ЗПО), у 2023 році та станом на лютий 2024 року - в 16 ЗО (6 ЗДО, 8 ЗЗСО та 2 ЗПО) (рис. 1).

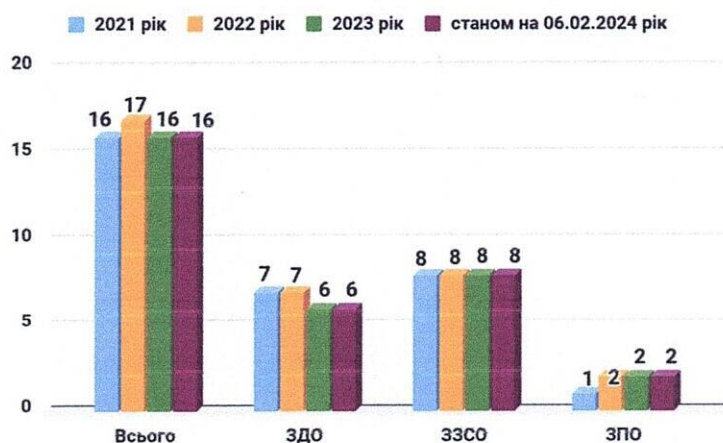

Рис. 1. Кількість ЗО громади, де навчаються діти з ООП, 2021-2024 роки

У період, охоплений аналізом, кількість дітей з ООП в ЗЗСО коливалася від 107 до 126 осіб, при чому у 2024 році у порівнянні з 2021 роком кількість таких дітей в ЗЗСО збільшилась на 17 осіб. Натомість у цьому періоді спостерігається тенденція до зменшення кількості дітей з ООП в ЗДО (з 252 осіб до 204 осіб) та у ЗПО (в 2,4 рази) (рис. 2).

Рис. 2. Кількість осіб з ООП, які навчаються в ЗО громади, 2021-2024 роки

З метою реалізації права дітей з ООП на освіту за місцем проживання, їх соціалізації та інтеграції в суспільство за рекомендаціями ІРЦ та заявами батьків відповідними наказами керівників у ЗЗСО та ЗДО громади організовується інклюзивне навчання. Протягом 2021-2024 років кількість інклюзивних класів у ЗЗСО громади збільшилася на 9 %, натомість кількість інклюзивних груп у ЗДО громади зменшилася на 17 %, кількість спеціальних груп у ЗДО громади впродовж останніх років не змінювалася. Зокрема, у 2021 році функціонувало 57 інклюзивних класів у ЗЗСО, 21 інклюзивна і 9 спеціальних груп у ЗДО; у 2022 році - 60 інклюзивних класів у ЗЗСО, 22 інклюзивні і 9 спеціальних груп у ЗДО; у 2023 році - 60 інклюзивних класів у ЗЗСО, 16 інклюзивних і 9 спеціальних груп у ЗДО; станом на лютий 2024 року - 62 інклюзивні класи у ЗЗСО, 16 інклюзивних і 9 спеціальних груп у ЗДО (рис. 3).

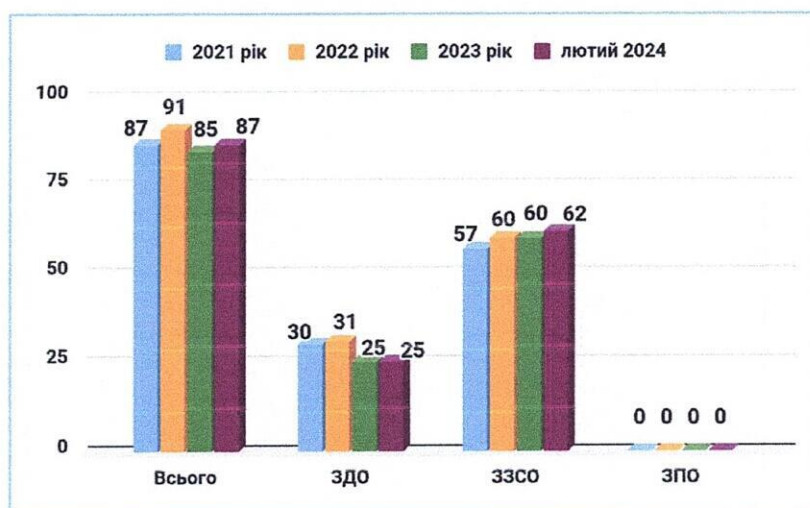

Рис. 3. Кількість інклюзивних, спеціальних груп/класів у ЗО громади, 2021-2024 роки

У 2021/2022 навчальному році в ЗЗСО громади було створено 4 групи подовженого дня для учнів, які навчалися в інклюзивних класах. Впродовж останніх 2 навчальних років заяви батьків учнів з ООП до ЗЗСО громади щодо створення таких груп подовженого дня не надходили.

Згідно з наданою управлінням освіти інформацією та під час відвідування ЗО громади з'ясовано, що протягом останніх трьох років здобувачі освіти з ООП не потребували підвезення до ЗО та у зворотному напрямку. Водночас у громаді впроваджується надання транспортної послуги «Соціальне таксі» для осіб з обмеженими фізичними можливостями, у тому числі дітей з інвалідністю. Така послуга передбачена Міською цільовою Програмою «Соціальне таксі» на 2024-2026 роки, затвердженою рішенням Білгород-Дністровської міської ради від 07 грудня 2023 року № 1104-VIII.

Для забезпечення права дітей з ООП, які проживають на території громади, на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти в ЗО громади шляхом проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, надання психолого-педагогічної допомоги та забезпечення системного кваліфікованого супроводження на території громади у 2018 році було створено Комунальну установу «Білгород-Дністровський інклюзивно-ресурсний центр» Білгород-Дністровської міської ради Одеської області. Наразі ІРЦ функціонує відповідно до Статуту, нова редакція якого затверджена рішенням Білгород-Дністровської міської ради від 14 вересня 2023 року № 959-VIII.

ІРЦ підключений до єдиної системи автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів України, здійснює свою діяльність відповідно до річного плану роботи. Керівник ІРЦ щорічно надає річний звіт про діяльність ІРЦ засновнику, відповідні клопотання до управління освіти про виділення фінансування для забезпечення ефективної роботи ІРЦ.

За результатами вивчення документації, у тому числі під час відвідування ЗЗСО, з'ясовано, що впродовж останніх 3 років логопедичні пункти в громаді не відкривалися. Однак до звіту про чисельність та склад педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти (форма 83-РВК) впродовж 2022-2023 років вноситься інформація про наявність учителів в логопедичних пунктах (2022 рік - 5 осіб (*гімназія №2, заклади загальної середньої освіти №№ 3, 4, 7 міста Білгорода-Дністровського Одеської області*); 2023 рік - 2 особи (*гімназія №2, початкова школа імені Сільвії Олександрівни Морозової міста Білгорода-Дністровського Одеської області*)), водночас інформація про загальну кількість ставок, одиниць не зазначається.

III. Створення умов для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними дошкільної, повної загальної середньої та позашкільної освіти

У громаді реалізуються окремі заходи для забезпечення здобуття дітьми, у тому числі з ООП, дошкільної, повної загальної середньої та позашкільної освіти.

За результатами відвідування 16 ЗО (76 % від загальної кількості ЗО громади): 8 ЗЗСО, 6 ЗДО та 2 ЗПО, з'ясовано, що ЗО облаштовані впродовж останніх 2 років укриттями, що дозволило організувати у 2023/2024 навчальному році освітній процес в усіх відвіданих ЗО громади очно

та/або запровадити змішане навчання. У кожному з відвіданих ЗО визначено напрям руху до укриття та позначено його показниками. Водночас в жодному з цих ЗО не забезпечено доступність системи оповіщення для дітей з порушенням слуху і зору, маломобільних груп населення.

Засновником і керівниками ЗО вживаються заходи щодо забезпечення доступу ЗО до мережі Інтернет. Усі ЗО громади забезпечені доступом до інтернету:

- фіксованим широкосмуговим доступом: зі швидкістю понад 100 Мбіт/с - 9 ЗДО, 2 ЗЗСО; зі швидкістю від 30 до 100 Мбіт/с - 6 ЗЗСО та 3 ЗПО;

- безпроводовим широкосмуговим доступом зі швидкістю понад 100 Мбіт/с - 1 ЗДО; зі швидкістю від 30 до 100 Мбіт/с - 6 ЗЗСО та 1 ЗДО.

Потребує уваги і фінансової підтримки питання щодо створення умов для безбар'єрного доступу до ЗО осіб з маломобільних груп населення.

У 2021-2022 роках управлінню освіти та відділу культури з місцевого бюджету кошти для створення умов безбар'єрного доступу до ЗО не виділялися; у 2023 році управлінню освіти на ці цілі з місцевого бюджету було виділено - 219,9 тис. грн., ще 69,9 тис. грн. було залучено за рахунок коштів грантової угоди. За рахунок вищевказаних коштів встановлено в укриттях 2 ЗЗСО вертикальні електричні підйомники для осіб з маломобільних груп населення (*заклад загальної середньої освіти №7 міста Білгород-Дністровського Одеської області; гімназія №2 міста Білгород-Дністровського Одеської області*).

В усіх відвіданих ЗО забезпечено можливість безперешкодного руху територією (прохід без порогів, сходів та достатньо широкий для можливості проїзду візком, з рівним неушкодженим покриттям).

Водночас із забезпеченням безперешкодного доступу до будівель ЗО є певні проблеми:

- мають пандуси або пологий вхід 12 з 16 відвіданих ЗО (75 %): 8 ЗЗСО (87 %), 3 ЗДО (50 %), 1 ЗПО (50 %);

- встановлені кнопки виклику при вході до будівель в 6 з 16 відвіданих ЗО (38%): 3 ЗДО (50 %), 2 ЗЗСО (25 %), 1 ЗПО (50 %);

- ганки будівель (наявні в 16 відвіданих ЗО) мають безпечне неслизьке покриття в 12 з 16 відвіданих ЗО (75 %), лише в 9 з них (56 %) (3 ЗДО, 4 ЗЗСО та 2 ЗПО) ці ганки облаштовані огороженням та зручними поручнями вздовж сходів.

У всіх відвіданих ЗО дверні проходи забезпечують можливість проїзду візком, у приміщеннях відсутнє захаращення коридорів, рекреацій, міжсходових клітин (там, де вони є), забезпечено візуалізацію призначення приміщень, наявні відповідні вказівники.

У всіх відвіданих ЗО шафи, полиці, стелажі надійно закріплені, забезпечено можливість вільного та зручного переміщення в групових осередках/навчальних кабінетах та користування меблями. В усіх ЗЗСО,

4 ЗДО (67%) та 1 ЗПО (50%) висота учнівських столів та стільців регулюється відповідно до зросту учнів.

Разом з тим, контрастне маркування ділянок поручня, які відповідають першій та останній сходинці маршу, наявне в 4 ЗО з 16 відвіданих (25 %) (2 ЗДО та 2 ЗЗСО), рельєфне та контрастне маркування перед та на кінці сходової частини - в 8 ЗО з 16 відвіданих (50 %) (2 ЗДО та 6 ЗЗСО), маркування контрастними рельєфними лініями пішохідних зон у приміщеннях не забезпечено в жодному з відвіданих ЗО. Крім того, в усіх відвіданих ЗО немає можливості безперешкодного пересування між поверхами для людей з обмеженими можливостями.

Туалетні кімнати для осіб з маломобільних груп населення не облаштовано в жодному з відвіданих ЗДО та ЗПО та більшості ЗЗСО (в 5 з 8 (62 %)). Не всі такі кімнати, облаштовані в 3 ЗЗСО (38 %), забезпечені спеціальним санітарно-технічним обладнанням та кнопками виклику для надання допомоги.

Впродовж останніх трьох років прослідковується зменшення обсягу коштів державної субвенції бюджету громади для надання державної підтримки особам з ООП, водночас в громаді ці кошти використовуються не в повному обсязі. Загальний обсяг коштів державної субвенції для підтримки дітей з ООП: 2021 рік - 1 652,3 тис. грн.; 2022 рік - 1 344,9 тис. грн.; 2023 рік - 1 108,0 тис. грн., з них використано: 2021 рік - 91 % (1 499,6 тис. грн.); 2022 рік - 71 % (960,4 тис. грн.); 2023 рік - 87 % (967,9 тис. грн.) (рис. 4).

Рис. 4. Використання державної субвенції для надання підтримки особам з ООП, 2021-2023 роки

Ресурсні кімнати облаштовані в 3 із 4 ЗДО, в яких створено інклюзивні групи (75 % від загальної кількості таких ЗДО), та в 5 із 7 ЗЗСО, в яких функціонують інклюзивні класи (71 %).

Необхідними допоміжними корекційними засобами, навчально-методичними, навчально-наочними посібниками, навчально-дидактичним та ігровим обладнанням для навчання осіб з ООП не забезпечено в повному обсязі жоден із ЗО, в яких здобувають освіту діти з ООП: за оцінками керівників та

педагогів цих ЗО рівень забезпеченості складає в середньому у ЗДО - 80 % від потреби (найвища забезпеченість (90 %) в дошкільному підрозділі початкової школи імені Сільвії Олександрівни Морозової" міста Білгорода-Дністровського Одеської області; найнижча забезпеченість (65 %) в закладі дошкільної освіти (ясла-садок) №3 «Дзвіночок» міста Білгорода-Дністровського Одеської області), у ЗЗСО - 62 % від потреби (найвища забезпеченість (80 %) в гімназії №2 міста Білгорода-Дністровського Одеської області; найнижча забезпеченість (15 %) в лицейі № 1 міста Білгорода-Дністровського Одеської області).

У відвіданих ЗО громади станом на лютий 2024 року здобувають освіту діти з ООП:

- в 4 ЗДО - 193 вихованці, з них 43 дитини (22 %) навчається в 16 інклюзивних групах; 150 дітей (78 %) в 9 спеціальних групах (заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №2 «Буратіно»» міста Білгорода-Дністровського Одеської області). Освітній процес для 192 дітей організовано очно, 1 дитина навчається дистанційно;

- в 7 ЗЗСО - 121 учень, з них 105 учнів навчаються за інституційною формою (95 учнів (79 %) в 59 інклюзивних класах, 10 учнів (8 %) навчаються в 2 спеціальних класах; очно - 79 учнів (75 %), змішане навчання організовано для 24 учнів (23 %), дистанційно - 2 учні (2 %) та 16 учнів (13 %) за індивідуальною формою (5 учнів - педагогічний патронаж, 11 учнів - сімейна (домашня));

- в 1 ЗПО - 4 вихованці навчаються в 4 навчальних групах дистанційно (рис. 5).

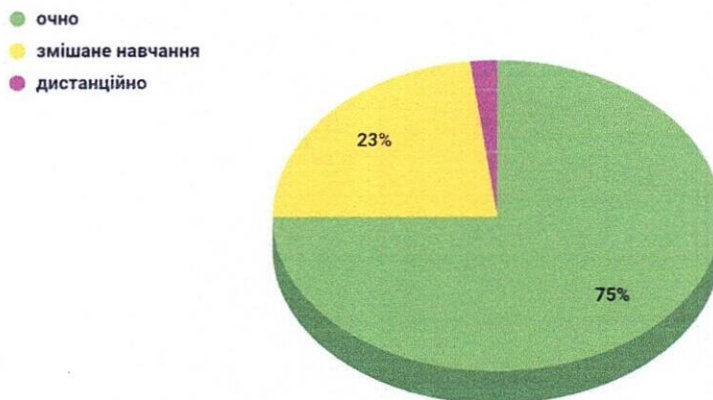

Рис. 5. Формат організації освітнього процесу для дітей з ООП в ЗО громади, 2023/2024 н.р.

Індивідуальні програми розвитку дітей з ООП, які навчаються в ЗДО та ЗЗСО, складено з урахуванням рівнів підтримки, визначених відповідними висновками ІРЦ. За рівнями підтримки вихованці/учні ЗДО/ЗЗСО з числа осіб з ООП розподіляються наступним чином: другого рівня підтримки – 2 вихованці та 7 учнів; третього рівня підтримки – 22 вихованці та 61 учень; четвертого рівня підтримки – 21 вихованець та 32 учні; п'ятого рівня підтримки – 6 учнів.

Відповідно до визначених рівнів підтримки та індивідуальних програм

розвитку 299 дітей з ООП, які навчаються у 11 відвіданих ЗО громади (4 ЗДО та 7 ЗЗСО), потребують психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг. Проте такі послуги надаються не для всіх дітей, які цього потребують: надаються для 267 дітей з ООП (89 % від їхнього загальної кількості). У повному обсязі психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги отримує лише кожна четверта дитина з ООП, яка цього потребує (77 дітей (26 %)), решта (190 дітей (64 %)) отримують такі послуги не в повному обсязі. У повному обсязі для всіх дітей з ООП, які цього потребують, надаються психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги у 4 ЗО (*закладі дошкільної освіти (ясла-садок) № 3 «Дзвіночок», гімназії №2, закладах загальної середньої освіти №№ 3, 6 міста Білгорода-Дністровського Одеської області*); не отримують такі послуги всі діти з ООП, які цього потребують, в 1 ЗДО (*закладі дошкільної освіти (ясла-садок) № 8 «Пролісок» міста Білгорода-Дністровського Одеської області*). За інформацією керівників відвіданих ЗО така ситуація з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП склалася через відсутність в громаді відповідних фахівців.

Фахівцями ІРЦ корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги надаються дітям з ООП раннього та дошкільного віку, які не відвідують ЗДО, та дітям, які здобувають освіту у формі педагогічного патронажу в ЗЗСО. Водночас можливість надавати такі послуги іншим категоріям дітей з ООП у фахівців ІРЦ обмежена через невирішеність питання з його постійним розміщенням.

Так, з 2019 року ІРЦ функціонував на базі одного із ЗДО громади: закладу дошкільної освіти (ясла-садок) №7 «Гномик» міста Білгорода-Дністровського Одеської області. У період дії правового режиму воєнного стану повноцінне функціонування ІРЦ було призупинено через відсутність на території вищевказаного ЗДО укриття: у березні-квітні 2022 року роботу було організовано дистанційно, з травня 2022 року по січень 2024 року фахівці ІРЦ здійснювали свою діяльність на базі різних закладів та установ освіти громади, в яких було створено відповідні безпекові умови.

Станом на лютий 2024 року в закладі дошкільної освіти (ясла-садок) №7 «Гномик» міста Білгорода-Дністровського Одеської області відповідні безпекові умови не створено, працівникам оголошено простій, здобувачам освіти надано можливість відвідувати інші ЗДО громади. Роботу фахівців ІРЦ (проведення консультацій, корекційно-розвиткових занять, комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини) організовано на базі закладу загальної середньої освіти №3 міста Білгорода-Дністровського Одеської області. Для потреб ІРЦ у ЗЗСО на I поверсі виділено кабінети, які облаштовано необхідним багатofункціональним, корекційним та спеціальним обладнанням, наявні психодіагностичні методики, облаштовано ресурсну та сенсорну кімнати. До будівлі ЗЗСО та приміщень ІРЦ забезпечено безперешкодний доступ: пологий вхід, дверний прохід, що забезпечує можливість проїзду візком, кнопка виклику, ганок будівлі має безпечне неслизьке покриття та

облаштований огороженням та зручними поручнями вздовж сходів. Водночас туалетна кімната для осіб з ООП не облаштована, доступ до укриття для осіб з маломобільних груп населення не облаштовано.

IV. Кадрове забезпечення закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, де навчаються особи з особливими освітніми потребами, інклюзивно-ресурсного центру

Організація роботи в громаді з кадрового забезпечення навчання осіб з ООП в ЗДО та ЗЗСО громади потребує покращення.

До штатного розпису ІРЦ на 01 вересня 2023 року введено 10,5 ставок педагогічних працівників, а саме: директор (1 ставка), практичний психолог (3 ставки), вчитель-дефектолог (2,5 ставки), вчитель лікувальної фізкультури (2 ставки) та вчитель-логопед (2 ставки). Однак під час відвідування громади у ІРЦ майже третина (29 %) ставок педагогічних працівників були вакантними, а саме: вчитель-логопед (0,25 ставки), вчитель лікувальної фізкультури (1 ставка), практичний психолог (1 ставка) та вчитель-дефектолог (0,75 ставки).

Не всі інклюзивні групи/класи відвіданих ЗО (всього функціонують 11 груп та 59 класів відповідно) забезпечені асистентами вихователя/вчителя: до штатних розписів 2 ЗЗСО (*закладу загальної середньої освіти №4 та гімназії № 2 міста Білгорода-Дністровського Одеської області*) введена менша кількість таких посад, ніж функціонує інклюзивних класів; крім того, в 2 ЗЗСО (*закладі загальної середньої освіти № 4 та початковій школі імені Сільвії Олександрівни Морозової міста Білгорода-Дністровського Одеської області*) 5 таких посад є вакантними. Таким чином, в 10 % інклюзивних груп/класів відвіданих ЗО не забезпечується особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу.

Усі відвідані ЗДО та ЗЗСО забезпечені практичними психологами, у тому числі для надання дітям з ООП психологічної підтримки/допомоги: до штатних розписів введені відповідні посади та повністю або частково зайняті фахівцями. Водночас наявні вакансії: в 2 ЗЗСО (0,5 та 0,25 ставки) та 3 ЗДО (по 1 та 0,5 ставки відповідно). Разом з тим, 2 відвідані ЗПО такими фахівцями не забезпечені: в одному з них така посада не введена до штатного розпису, в іншому - вакантна.

Вчителі-дефектологи (у тому числі, вчителі-логопеди) наявні в 5 з 7 відвіданих ЗЗСО (71 %) та 3 з 4 відвіданих ЗДО (75 %), де навчаються діти з ООП.

З огляду на зазначене, Білгород-Дністровською міською радою не повною мірою реалізуються повноваження та виконуються обов'язки, передбачені частинами другою та шостою статті 25 Закону України «Про освіту», частиною другою статті 19 Закону України «Про дошкільну освіту», частиною третьою статті 37 Закону України «Про повну загальну середню освіту», в громаді не у повному обсязі виконуються вимоги пункту 3 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року № 957 (зі змінами), та пункту 4 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 року № 530 (зі змінами).

Рекомендації

Враховуючи зазначене у Висновках, управління Державної служби якості освіти в Одеській області рекомендує:

1. Розробити план заходів щодо забезпечення реалізації повноважень та виконання обов'язків, визначених частинами другою та шостою статті 25 Закону України «Про освіту», частиною другою статті 19 Закону України «Про дошкільну освіту», частиною третьою статті 37 Закону України «Про повну загальну середню освіту», розробки/удосконалення документів стратегічного та поточного планування діяльності, здійснення ефективного контролю за їх виконанням та до 01 лютого 2025 року поінформувати управління Державної служби якості освіти в Одеській області про стан його виконання.

2. Забезпечити завершення процесу стратегічного планування розвитку громади, врахувавши при розробці проєкту Стратегії відновлення та розвитку Білгород-Дністровської міської територіальної громади до 2028 року необхідність реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366-р, забезпечення створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти громади та результати проведеного аналізу.

3. Доповнити проєкт міської цільової Програми «Підтримка розвитку освіти міста Білгород-Дністровського на 2024-2026 роки», схвалений рішенням виконавчого комітету Білгород-Дністровської міської ради від 05 грудня 2023 року № 617, врахувавши проведений аналіз та необхідність створення безбар'єрного простору в кожному ЗО громади, залучивши до виконання заходів щодо створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами відповідні структурні підрозділи Білгород-Дністровської міської ради та чітко визначивши щорічний обсяг фінансування цих заходів.

4. Внести зміни до міської цільової програми «Розвиток культури Білгород-Дністровської міської територіальної громади на 2024-2026 роки», затвердженої рішенням Білгород-Дністровської міської ради від 03 листопада 2023 року № 1028-VIII, доповнивши її заходами щодо створення умов для безбар'єрного доступу до закладів позашкільної освіти для осіб з

маломобільних груп населення з чітко визначеним щорічним обсягом фінансування.

5. Забезпечити врахування завдань та заходів, передбачених документами, зазначеними у пунктах 2, 3 цих рекомендацій, при щорічному плануванні діяльності управління освіти Білгород-Дністровської міської ради.

6. Забезпечити виконання вимог пункту 3 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року № 957 (зі змінами), та пункту 4 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 року № 530 (зі змінами).

7. Вирішити питання з розміщенням Комунальної установи «Білгород-Дністровський інклюзивно-ресурсний центр» Білгород-Дністровської міської ради Одеської області на постійній основі в приміщенні зі створеними безпековими умовами та умовами безбар'єрності, а також з достатньою площею для здійснення передбачених статутом завдань та функцій.

8. Вжити заходів щодо забезпечення надання дітям з ООП психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг у повному обсязі, у тому числі шляхом залучення до цієї діяльності фахівців Комунальної установи «Білгород-Дністровський інклюзивно-ресурсний центр» Білгород-Дністровської міської ради Одеської області.

9. Рекомендувати керівникам закладів освіти громади ввести до штатних розписів закладів освіти посади асистентів вчителя/вихователя (100 % від кількості інклюзивних класів/груп), практичних психологів та відповідних фахівців-дефектологів (за потреби), забезпечити фінансування введених посад.

10. Забезпечити відкритість і прозорість діяльності Білгород-Дністровської міської ради, її структурних підрозділів, закладів освіти громади шляхом систематичного заповнення та оновлення інформації на офіційних вебсайтах, оприлюднення документів та інформації, визначеної законодавством.

11. Привести у відповідність до вимог законодавства з питань освіти Положення про Управління освіти Білгород-Дністровської міської ради, нова редакція якого затверджена рішенням Білгород-Дністровської міської ради від 14 вересня 2023 року № 963-VIII.

12. Забезпечити внесення достовірної інформації до звітності з питань

освіти, зокрема щодо функціонування логопедичних пунктів, наявності в них вчителів.

13. Підвищити якість підготовки та забезпечити правову експертизу проєктів рішень нормативно-правового характеру, листів, відповідей заявникам з метою недопущення порушення вимог законодавства, посилення на нормативно-правові акти, що втратили чинність, надання недостовірної інформації.

29 лютого 2024 року

Підписи голови комісії та/або членів комісії та/або посадових осіб, відповідальних за здійснення аналізу:

Заступник начальника відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області, голова комісії

Валентина САМОФАЛОВА

Головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області

Аліна ПАХОМОВА

Головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області

Олександр ШКОРОПАДО